

Samhällskunskap

Målet med undervisningen är att eleverna ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att:

- reflektera över hur individer och samhällen formas, förändras och samverkar,
- analysera och kritiskt granska lokala, nationella och globala samhällsfrågor ur olika perspektiv,
- analysera samhällsstrukturer med hjälp av samhällsvetenskapliga begrepp och modeller
- uttrycka och värdera olika ståndpunkter i till exempel aktuella samhällsfrågor och argumentera utifrån fakta, värderingar och olika perspektiv,
- söka information om samhället från medier, Internet och andra källor och värdera deras relevans och trovärdighet,
- reflektera över mänskliga rättigheter samt demokratiska värden, principer, arbetssätt och beslutsprocesser.

Vad och hur arbetar vi med i samhällsorienterande ämnen.

Innehållet i undervisningen fördelas över tre år för att säkerställa att alla elever arbetat med allt innehåll. Vissa moment arbetar vi med enbart ett år medan andra är ett återkommande tema.

Så här arbetar vi:

Eleverna analyserar, utforskar, ser samspel, värderar lösningar, använder referensramar, granskar kritiskt, tolkar, reflekterar, resonerar, argumenterar, söker information, värderar källors relevans, uttrycker och värderar ståndpunkter.

Eleverna dokumenterar med text, bilder och andra uttrycksformer.

Studiebesök och inbjudna föreläsare är viktig del i arbetet med de samhällsorienterade ämnena.

Detta undervisar vi om i 4-6

Individer och gemenskaper

- Familjen och olika samlevnadsformer. Sexualitet, könsroller och jämställdhet.

Genom att få syn på hur vi formas och präglas inom familjen, kan eleverna få förståelse för hur människor även socialiseras in i andra grupper och gemenskaper.

Genusmönster, arbetsfördelning och inflytande över beslutsfattandet i familjen.

Undervisningen ska utgå från att familjer ser olika ut och ingen typ av familjebildning är mer angelägen att ta upp än någon annan

- Sociala skyddsnät för barn i olika livssituationer, i skolan och i samhället.

Barn kan ställas inför olika livssituationer där de behöver stöd av samhället, till exempel av skolsköterskan, barn-och ungdomspsykiatri eller socialtjänsten.

Kunskaper om sådana välfärdsstrukturer ger eleverna insikt i samhällets uppbyggnad och prioriteringar.

Eleverna kan också ha en direkt praktisk nytta av dessa kunskaper i situationer där de själva behöver stöd.

- Urfolket samerna och övriga nationella minoriteter i Sverige. De nationella minoriteternas rättigheter.

De nationella minoriteterna är, förutom samerna, tornedalingar, sverigefinnar, romer och judar. Avsikten här är att eleverna ska få kunskaper om och förståelse för dessa gruppers ursprung och kultur.

De ska också få förståelse för och kännedom om att det finns särskild lagstiftning för att skydda de nationella minoriteternas möjligheter att bevara och utveckla sina språk och kulturer.

Som Sveriges enda urbefolkning har samerna, utöver sin ställning som nationell minoritet, en särställning med speciella rättigheter. Till exempel har samiska barn rätt att gå i sameskolor.

Information och kommunikation

- Hur man urskiljer budskap, avsändare och syfte i olika medier med ett källkritiskt förhållningssätt.

För att eleverna ska utveckla förmågan att förhålla sig källkritiskt krävs att de får tillägna sig olika metoder för detta.

De grundläggande metoderna består i att ställa frågor om varifrån informationen kommer, vilket syfte en aktör kan ha med sin framställning och hur man skiljer värderingar från fakta.

- Informationsspridning, reklam och opinionsspridning i olika medier.

Förstå skillnaderna mellan olika sorters information.

Utveckla ett kritiskt och analytiskt förhållningssätt till budskap i medierna.

- Hur sexualitet och könsroller framställs i medier och populärkultur.

Hur medierna kan bidra till att skapa och upprätthålla – men också ifrågasätta och utmana – stereotypa skildringar av könsroller och sexualitet.

Rättigheter och rättsskipning

- De mänskliga rättigheterna, deras innebörd och betydelse, inklusive barnets rättigheter i enlighet med barnkonventionen.

Återkommande innehåll genom alla skolåren.

- Samhällets behov av lagstiftning, några olika lagar och påföljder.

Förståelsen av det svenska rättssystemets sätt att fungera och de principer det bygger på.

Elevnära frågeställningar.

- Kriminalitet och dess konsekvenser för individen, familjen och samhället.

Brottslighet ur ett sociologiskt perspektiv.

Samhällsresurser och fördelning

- Privatekonomi och relationen mellan arbete, inkomst och konsumtion.

Insikt i att de flesta människor får pengar som ersättning för arbete och att ersättningens storlek beror på vilken typ av arbete man utför och hur mycket man arbetar.

De ska också få förståelse för att individer och familjer måste hushålla med sina resurser.

- Det offentliga ekonomien. Vad skatter är och vad kommuner, landsting och stat använder skattepengarna till.

Kunskaper om vad som finansieras gemensamt genom skatter och vilka tankarna bakom detta är.

- Ekonomiska villkor för barn i Sverige och i olika delar av världen.

Ekonomiska och sociala dimensioner av hållbar utveckling lyftas fram och problematiseras.

- Orsaker till, och konsekvenser av, välstånd och fattigdom.

Utveckla förståelse för egna och andras levnadsvillkor.

Beslutsfattande och politiska idéer.

- Vad demokrati är och hur demokratiska beslut fattas.

Formaliserade demokratiska beslutsprocesser, så som de tar sig uttryck i till exempel elevråd och föreningsliv.

De ska också bli medvetna om olika vägar som individer och grupper kan ta för att påverka beslut.

- Politiska val och partier i Sverige. Riksdagen och regeringen och deras olika uppdrag samt skiljelinjerna i aktuella politiska frågor som har betydelse för eleven.

Bedömning

Vi bedömer elevens förmåga att:

- Undersöka hur sociala, mediala, rättsliga, ekonomiska och politiska strukturer i samhället är uppbyggda och fungerar.
- Beskriva enkla samband mellan olika samhällsstrukturer.
- Använda begrepp på ett fungerande sätt.
- Föra resonemang om hur individer och grupper kan påverka beslut på olika nivåer.
- Föra resonemang om förhållanden som begränsar människors möjligheter att påverka.
- Undersöka elevnära samhällsfrågor ur något perspektiv och då beskriva samband med underbyggda resonemang.
- Värdera och uttrycka olika ståndpunkter i elevnära samhällsfrågor med resonemang och underbyggda argument.

- Redogöra för innebörden av de mänskliga rättigheterna och barnets rättigheter.
- Ge exempel på vad rättigheterna kan betyda för barn i olika delar av världen.
- Föra resonemang om hur demokratiska beslutsprocesser fungerar genom att koppla till elevnära sammanhang.
- Söka information om samhället och då använda olika källor på ett fungerande sätt.
- Föra resonemang om informationens och källornas användbarhet.